

Tereza Motalová – stanovisko školitele

Tereza Motalová byla přijata do doktorského studia Obecná jazykověda a teorie komunikace v roce 2013. Původním tématem práce, jemuž se věnovala v letech 2013–2019 pod vedením Mgr. Martiny Benešové, Ph.D., byl *Výzkum slova v čínštině s důrazem na využití metod kvantitativní lingvistiky*. V roce 2019 došlo k zobecnění původního tématu na *Menzerath-Altmann Law in Chinese*. V souvislosti s touto změnou jsem stal jejím školitelem já.

Tereza Motalová předložila disertační práci s názvem *Menzerath-Altmann Law in Chinese*, jejímž hlavním cílem bylo prozkoumat vlastnosti Menzerathova-Altmannova zákona (MAZ) napříč jazykovými rovinami a získat tak komplexní pohled na fungování tohoto zákona v čínštině. Jde o téma náročné z několika hledisek: 1) Přestože byla MAZ v posledních 40 let věnována relativně velká pozornost, naprostá většina studií se věnovala výzkumu třech jazykových rovin bez ohledu na jejich vztah k dalším rovinám. Při modelování většího počtu rovin (v případě předložené disertační práce od úrovně hlásky po větu) však vyvstávají problémy, které v případě izolovaných analýz zůstávají skryté (např. se změnou jednotky z pozice konstruktů do pozice konstituentů se na první pohled smysluplná segmentace stane problematickou z pohledu MAZ). Komplexní analýzy podobného typu byly publikovány nejprve v letech 1998 a 2002 a následně až 2019 a 2022.¹ I tato skutečnost svědčí o tom, že téma práce je aktuální a nosné. 2) Analýza MAZ na čínském jazykovém materiálu vykazuje specifika, která mohou mít (a mají) vliv na způsob analýzy MAZ (např. způsob segmentace slov, jazykové charakteristiky použité pro vymezení klauzí, možnosti segmentace znaků do tzv. komponentů). Zde Tereza Motalová uplatnila svou znalost čínštiny získanou v magisterském studiu (obor Čínská filologie), využila studijních a výzkumných stáží (Zhejiang University, Hangzhou, 2014; Taiwan National University a National Chengchi University, Taipei, 2014; Beijing Foreign Studies University, Peking, 2015) a konzultovala danou problematiku s prof. Xinying Chen (School of Foreign Studies, Xi'an Jiaotong University), která se v r. 2019 stala oficiální konzultantkou její disertační práce. 3) Komplexní analýza MAZ vyžaduje jazyková data anotovaná i r. rovině syntaxe. Z důvodu porovnatelnosti s jinými jazyky Tereza Motalová zvolila anotační schéma projektu Universal Dependencies (<https://universaldependencies.org>). Pro čínštinu bohužel existuje omezené množství vhodných syntakticky anotovaných korpusů a neexistují spolehlivé nástroje, které by umožnily kvalitní anotaci většího množství vlastních dat. Zde oceňuji, že doktorandka přistupovala k jazykovému materiálu kriticky a uvědomovala si limity dostupných korpusů. Ve výsledku zpracovala materiál, který není rozsahem zvlášť velký, který je však zpracován a interpretován náležitým způsobem.

Disertační práce *Menzerath-Altmann Law in Chinese* je tvořena dvěma hlavními částmi. V první části se Tereza Motalová věnuje zejména interpretacím MAZ v dosavadním výzkumu. Důkladné a pečlivé zpracování této části je jednak výchozím bodem pro její vlastní analýzy a jejich náležitou interpretaci v kontextu dosavadního výzkumu, jednak samo o sobě poskytuje velmi cenný materiál, který nabízí

¹ Bohn, H. (1998) *Quantitative Untersuchungen der modernen chinesischen Sprache und Schrift*, Verlag Dr. Kovač, Hamburg.

Bohn, H. (2002) "Untersuchungen zur chinesischen Sprache und Schrift", in Köhler, R. (ed.) *Korpuslinguistische Untersuchungen zur quantitativen und systemtheoretischen Linguistik*, Universität Trier, Trier, pp. 127-177.

Chen, H. and Liu, H. (2019) "A quantitative probe into the hierarchical structure of written Chinese", in Chen, X. and Ferrer-i-Cancho, R. (eds) *Proceedings of the First Workshop on Quantitative Syntax (Quasy, SyntaxFest 2019)*. Paris: Association for Computational Linguistics, pp. 1-8. doi: 10.18653/v1/W19-7904.

Chen, H. and Liu, H. (2022) "Approaching language levels and registers in written Chinese with the Menzerath-Altmann Law", *Digital Scholarship in the Humanities*, pp. 1-15. doi: 10.1093/llc/fqab110.

systematický vhled do soudobého stavu výzkumu MAZ. Druhá část je věnována samotným analýzám MAZ na jednotlivých jazykových rovinách. Zde Tereza Motalová prokázala schopnost samostatné badatelské práce, která se projevila v kritickém přístupu k analyzovanému materiálu, aplikací adekvátních metodologických postupů a schopností náležité interpretace výsledků.

V průběhu studia Tereza Motalová publikovala články zaměřené na analýzu MAZ:

- Matoušková, L. and Motalová, T. (2015) "An Application of the Menzerath-Altmann law to Chinese translations of the poem The Raven", *Czech and Slovak Linguistic Review*, 2015(2), pp. 44-61,
- Schusterová, D., Motalová, T. and Wang F. (2017) "Menzerath-Altmann定律: 理论贡献与局限 [Menzerath-Altmann Law: Contributions and Limitations of the Theory]", in Hu, Z. (ed.) *语言学研究 第二十一辑 [Linguistic Research. Volume 21]*. Peking: Higher Education Press, pp. 45-58,

odbornou monografií:

- Motalová, T. and Spáčilová, L. (2014) *An Application of the Menzerath-Altmann Law to Contemporary Written Chinese*. Olomouc: Nakladatelství UP

a zúčastnila se konferencí QUALICO 2014 (Olomouc) a QUALICO 2021 (Tokyo). V průběhu studia byla hlavní řešitelkou projektu *Volba slabiky a znaku při přejímání proprií do čínštiny* (IGA č. FF_2014_079, UP Olomouc) a spoluřešitelkou projektu *Segmentace pro testování Menzerath-Altmannova zákona a hypotéz s ním souvisejících II.* (IGA č. FF_2014_083, UP Olomouc).

Předložená disertační práce podle mého názoru splňuje nároky a požadavky kladené na tento typ práce. Na základě spolupráce s doktorandkou dále konstatuji, že prokázala schopnost samostatné vědecké práce. Proto doporučuji, aby Tereza Motalová přistoupila k obhajobě disertační práce.

V Ostravě 8. 8. 2022

Radek Čech
Katedra českého jazyka
Filozofická fakulta
Ostravská univerzita
Reální 5
Ostrava 701 03